

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

§. 2. Pædagogi & Præceptores Puerorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

TER TIA temporis pars permittenda illis est relaxationi ac recreationi corporis, ut ætatis eorum imbecillitati condescendatur, quæ non potest durare ac pergere absque aliquibus solatiis, puerorum ingenijs accommodatis: cauendum tamen, ne illa praua sint, & peccandi occasionem habeant: imò & talia, quæ cum ipsa tenera ætate finem accipiant aut, si diutius duratura sint, id fiat absque incommodo & indecentia. Valde enim periculolum esset, puerulum occupari, aut affici ad *lulum* aliquæ, qui ad ulteriori esset pernitiosus. Attendendum quoque diligenter, est cuiusnam puerorum generi in huiusmodi lusbis coniungantur, ne tales sint, qui videantur esse prauis ingenij, & ad malum propensi: sicut refert scriptura sacra de h Sara, quod cum vidisset *Ismaelem filium Ager Egyptia ludentem cum Isaac filio suo*, omne mouit lapidem, ut & Agar & Ismael filius eius ab Isaac separarentur, eò quod obseruasset, (ut ait S. Hieronymus) *lulum Ismaelis fuisse, fingere quædam idolula, aut ad quædam indecentia ipsum Isaac prouocare.*

In his tamen omnibus agendum est parentibus cum prudentia, & caute-la, quasi sese infantum gressibus accommodando, ne plus illis, quam puerilis ætas suauiter ferre possit, imponant. Meminerint, quid Patriarcha Iacob dixerit fratri suo Esau petenti, ut simul progredierentur; *nostrum* (inquit) *quod paruulos habeam teneros, & oues, & boues feceris mecum, quas si pius in ambulando fecero laborare, morientur una die cuncti greges. precede, & ego sequar paulatim*, Sicut VIDERO PARVULOS MEOS POSSE. Paruuli enim non æque ac magni ambulare, & onera ferre possunt: & quædo labor vtriusque communis esse debet, non oportet paruulos ultra proprias vires vrgeri, ut maiores se quantur, sed hi potius illorum gressibus sese accommodare, eosque alleviare debent.

§. II. *Pædagogum & Præceptores puerorum.*

ADHIBEMVS vltimum documentum in auxilium parentum, quando scilicet non possunt ipsi per se ipsos plene attendere bonæ filiorum educationi, præcipue cum ipsi sunt principales, aut magnates, & valde aliàs occupati; tunc inquam tenentur filijs in tenera adhuc ætate prospicere de bonis *Præceptoribus* qui ipsorum defectus suppleant: sequentes & imitantes in hoc sanctum zelum, & spiritum Catholicæ Ecclesiæ, quæ in duobus Sacramentis, Baptismi, & Confirmationis assignat spiritualibus suis filijs duos *compadres*, siue Pædagogos, qui eos doceant omnia necessaria ad eorum salutem & perfectionem, ut in primo Tomo dictum est. Suppositis igitur, quæ in eo loco ad hoc institutum diximus, addemus nunc, quod loco illorum *compatrum* debeant parentes carnales constituere præceptores, siue pædagogos aptos ad suorum filiorum educationem, ita tamen, ut ipsi non omnino negligant, rationem & modum cognoscere, quo præceptores doceant, filijque proficiant, ac procurare, ut præceptores ipsi sint insignes *virtute, scientia* &

Ludæ noxij vitandi.

h Gen. 21. 9. Et mali socij.

In Traditionibus hebraicis in Genesim. Pueri non abruendi.

i Gen. 33. 13.

Præceptores diligendi. Tract. 2. c. 9. § 7.

Obseruandi.

tia &

tu. & experientia: hæc enim *tria* sunt necessaria, vt officio suo perfectè fungantur. Et in eisdem oportet excellentiùs eminere eos, qui officiù illud erga Regum aut magnatum filios exercere debent, vtpotè à quorum bona educatione commune Reip. bonum dependet. Nam siue bonum, siue malum in pueritia addiscant, illud etiam in ætate maiori & senectute seruant: & quales hi principes fuerint, tales & ciues & subditi erunt, vt supra est dictum.

EXPEDIT igitur in primis vt pædagogi & præceptores in *virtute* præcellât, vt quod verbo docturi sunt, id priùs *opere* doceant: & ne exemplo malo destruant, quòd bonis verbis & rationibus plantant. Pueri enim pluris faciūt & maiore ducunt rationem operum, quæ oculis cernunt, quam sententiarum, quam auribus percipiunt. sicut Alexandro Magno adhæsit prauus quidam incestus, quo præceptor eius *Leonidas* incedebat. Et quemadmodù qui docet pueros scribere, apponit illis exēplar valdè selectorū characterū, sine quo parum prodesset, voce tantù & verbis tradita doctrina: ita qui velit eos docere modestiã, temporantiã, honestatē, & prudentiã necesse est, propriam suã vitam eis tanquam exemplar proponat, in qua easdē virtutes ipsi cernant, quas verbo præceptor docet; quid enim referet iubere puerū non iurare, si is, qui id iubet, passim & incōsideratè iuret; & vt S. Bernardus ait: si vita contemnitur, etiã verba facillè contemuntur: contra verò bona de magistro opinio (vt ait S. Ambrosius) animum discipulo addit ad discendum.

DEBET quoque præceptor eminere in *scientia*, quam discipulus suum est docturus: dando operam, vt eam ipsa experientia confirmet, quæ seniorum est propria. Nam (vt S. Chrysostr. ait) si cupias imaginem aliquam tibi depingi, non satis tibi esse existimas, aliquem in ea arte tyronem adire; sed *pictorem* quæris peritum, electum, & in arte pingendi benè excitatum, quantò ergo magis decet, vt filio tuo *præceptorem* quæras sanctum, eruditum, & benè exercitatum, ac expertum; qui nouerit, in eo cum magna perfectione viuam virtutū imaginem exprimere: si filius ægrotet, non vocas ad eius curationem aliquē insipientem, sed eruditum & expertum *medicum*. Et nō quæres benè eruditum & expertum præceptorem, qui eandem doceat, & à prauis propensionibus, quibuscum nascitur, curet ac liberet?

PRÆTÈREA multum confert *experientia* ad iuuenum inclinationes & propensiones dignoscendas, quæ per externa indicia, sunt deprehendendæ: eas enim produnt verba, & actiones, & ipse vultus, alijsque repentini motus, qui etiam sunt indicia boni aut mali, quod postea prosequuntur, si eas sequi permittantur, iuxta illud Salomonis: *Lex studijs suis intelligitur puer si munda & recta sint opera eius*. Quod declarans Nicolaus Lyranus ait: ex ijs in quibus pueri cum oblectatione quadã occupantur, deduci possunt bona, aut mala opera, quæ adultus prosequetur. Ac propterea (vt refert S. Grego-

rius

2.
Præcellant
virtute.

Ex S. Hier.
Epist. 89. ad
Lasam.

Serm. de Re-
surrect.
Li. 2. de Vir-
ginib.

2.
Scientia.

Hom. 16. in
Matt. b.

3.
Experien-
tia.

1. Prov. 20.
11.

Refert Lan-
sen. ibi.
Epist. 187.
in ser. oper. S. Basilij.

rius Nazianzenus) Lacedæmones occiderunt quendam puerum ex sanguine regio; eò quòd viderent illum valde delectari venandis auiculis, & occidendis: ex hoc enim coniciebant, si adulesceret, fore crudelem in homines. Sed quemadmodum fuit barbara & fera crudelitas, talem occasionem accipere ad puerum occidendum: ita erit magna prudentia, si magister coniecerit ex aliquibus indicijs prauam aliquam pueri propensionem, illam tempestiuè curare, & remedium adhibere: cum hoc non sit alias difficile in initijs, antequam profundas in anima iaciat radices.

4.
Sine loco
patrum.

Patientes.
Iacob. 5. 7.

DENIQUE in omnibus procedendum est præceptori cum spiritu paterno: quia reuera est tanquam secundus pater, qui primum adiuuet in perfectione, quam filio suo est communicaturus per bonam educationem: quæ pluris fit quàm prima generatio: parum enim filio profuisset hominis esse & naturam accepisse, nisi nouum etiam esse obtineat, quo sit bonus & sanctus. Sed quoniam negotium hoc non est vnus diei, & pueri sæpius mutantur, etiam dissimulantes & fingentes, necesse est præceptorum longanimitatem & patientiam induere: perseverantia enim omnes difficultates vincit agricola (ait S. Iacobus) expectat pretiosum fructum terræ. patienter ferens donec accipiat temporaneum & serotinum. Et pueros (ait S. Chrysostomus) esse quasi agrum aliquem incultum, carduis, spinis ac tribulis refertum, ideoque sensim esse colendos; bonæque doctrinæ aratro prauas illas herbas euellendas, vt fructum reddant sementi similem, quæ in eis iacitur. Quod si Deus permiserit, præceptorem ipsum etiam magno labore ac diligentia adhibita nõ fieri voti sui compotem, ob pueri deprauatam indolem, & improborum sociorum moribus corruptam: non tamen perdet ipse apud Deum, sui laboris fructum. Nam vt S. Bernardus Eugenio Papæ scripsit, curam exigeris, non curationem: hoc (inquit) exigitur à te, vt curam adhibeas, non vt sanitatè adferas. Nam quemadmodum medicus tenetur diligenter attendere ad curationem infirmi, non verò eundem sanitati restituere: quia sæpè absque vlla sua culpa id præstare non poterit: ita à præceptore & pædagogo exigitur, vt bene doceat, instruatque discipulum: licet absque eius culpa evenire possit, vt discipulus non amplectatur, quod bonus præceptor monet. Aliquod etiam solatiij genus possunt ex hoc accipere boni & pij patres, cum facientibus ipsis quidquid possunt ac debent ad bonam filiorum educationem, illi tamen iustis Dei iudicijs euadunt peruersi. Nihil enim noui est, quòd ex pijs parentibus, filij prodeant impij: sicut etiam è contra, quòd ex impijs parentibus, filij prodeant valde pij: nõ enim virtus simul cum natura communicatur; sed neque vitium cum natura suscipitur. Sanctus fuit David, sed filios habuit valde improbos, & in Deum, ipsumque parentem valde rebelles. Nec minus sanctus fuit Iosias Rex, qui tamen filius fuit Manasses impijssimi

Lib. 4. de
Consider. c. 1.
Mercedem
dabit Deus.

Filij non-
nunquam
parentibus
dissimiles.

patru

parentis: habuitque ipse filios adeo improbos, vt propter illorum peccata regnum ipsum perierit. Ac propterea per Ezechielem Prophetam dixit Deus populo suo: *omnes anima mea sunt; vt anima patris, ita & anima filii, mea est: anima, quæ peccauerit, ipsa morietur. Et vir si fuerit iustus, & fecerit iustitiam: in præceptis meis ambulauerit, & iudicia mea custodierit: hic iustus est, & vita viuet. Quod si genuerit filium latronem, effundentem sanguinem: filius hic morte morietur. Qui si genuerit filium, qui videns omnia peccata patris sui timuerit, & non fecerit simile ei, sed iudicia mea fecerit, & in præceptis meis ambulauerit: hic non morietur in iniquitate patris sui, sed vita viuet: anima quæ peccauerit, ipsa morietur. filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem filii: iustitia iusti super eum erit, & impietas impii erit super eum.*

Ezech. 18. 4.
10.

QVAMVIS autē bono parenti non sit sufficiens solatium, quodd omnes suas partes explens, se ipsum à culpa, & morte liberet, si nihilominus videat filium miserè & infœliciter in peccata labi, & damnari: non tamen debet propterea se alicui periculo Deum effendendi exponere, nec anima sua pacem turbare, quando iam nullum potest adhiberi remedium: sed ad misericordiam diuinæ pedes recurrat, se seque prosternens, occulta Dei iudicia veneretur; supplexque petat, ne & ipsum deserat, ita pater post filium pereat. Licet quidem nec à ratione alienum est, talem filij iacturam desistere, sicut flebat Dauid infœlicem Absalom filij sui mortem dicens: *fili mi Absalom, Absalom fili mi: quis mihi tribuat vt ego moriar pro te, Absalom fili mi.* potius enim propriam corporalem, quàm filij spiritualem mortem optasset. Non tamen tantum tristitiæ locum dare debet, vt ab ea quasi absorptus, negligat quæ maioris sunt momenti: vt scilicet cymbam ad portum salutis æternæ tam propriæ, quàm reliquorum filiorum, quos à Deo accepit, diligenter dirigat.

Si non potes
alios, serua
teipsum.

2. Reg. 18. 33

CAPVT X.

QVOMODO FILII SE ERGA PARENTES ET
fratres nurus erga suas socrus, & cognati affinesq;
inter se, gerere debeant.

QVIA status matrimonij, locum adferat multitudinem & varietatem cognatorum, consanguinitate & affinitate coniunctorum, quorum aliqui maiores, alij minores, alij æquales inter se sint: oportebat aliqua perfectionis documenta indicari, quæ ad mutuam inter se perfectam pacem & concordiam seruandam erant necessaria. Cum igitur hæc documenta tradiderimus à maioribus erga minores, hoc est à pa-